

KS. PAWEŁ MAKOSA
Katedra Teologii Pastoralnej KUL

SPRAWOZDANIE Z POBYTU PROF. GERALDA GRACE W KUL

Na zaproszenie Instytutu Teologii Pastoralnej i Katechetyki KUL, zwłaszcza Specjalizacji Katechetyki, w dniach 11-12 maja 2016 roku w KUL przebywał profesor Gerald Grace. Jest on założycielem i dyrektorem Centrum Badań i Rozwoju Edukacji Katolickiej (Centre for Research and Development in Catholic Education) w Instytucie Edukacji na Uniwersytecie Londyńskim, od 2016 roku przeniesionym do Uniwersytetu St'Mary's w Londynie. Profesor Gerald Grace jest autorem wielu publikacji naukowych (m.in. *Catholic Schools: Mission, Markets, and Morality*, *School Leadership: Beyond Education Management*), redaktorem prestiżowego, dwutomowego *Podręcznika Edukacji Katolickiej*, analizującego wyzwania dla systemów szkolnictwa w kilkudziesięciu krajach świata (*International Handbook of Catholic Education*). Jest także założycielem i redaktorem naczelnym czasopisma *International Studies in Catholic Education*.

Podczas pobytu w KUL prof. Gerald Grace wziął udział w symposium zatytułowanym „Wyzwania dla edukacji katolickiej w Europie” i wygłosił dwa referaty w języku angielskim. Pierwszy z nich zatytułowany był *Vatican II and new thinking about catholic education: aggiornamento thinking and principles into practice* (Sobór Watykański II i nowe sposoby myślenia o katolickiej edukacji: myślenie w kategoriach *aggiornamento* i zastosowanie jego zasad w praktyce), drugi natomiast *Renewing spiritual capital: an urgent priority for the future of Catholic education internationally* (Odnowa kapitału duchowego: pilny priorytet dla przyszłości międzynarodowej edukacji katolickiej). Oprócz niego w ramach symposium wygłoszone zostały także wykłady pt. *Specyficzna rola katechety jako nauczyciela religii* (prof. dr hab. Helena Słotwińska) oraz *Katecheza i nauczanie religii w Europie* (ks. prof. Andrzej Kiciński).

Podczas pierwszego wykładu prof. Grace podkreślił znaczenie dokumentu zatytułowanego *Szkoła katolicka*, wydanego przez Kongregację do Spraw Wychowania Katolickiego w 1977 roku. Zwrócił uwagę, że dokument ten nałożył na katolickie instytucje edukacyjne rolę krytyków nowoczesnych społeczeństw i bycia ich sumieniem. Analizując ten dokument prof. Grace stwierdził, że w opozycji do silnych tendencji redukowania koncepcji edukacji wyłącznie do zdobywania wiedzy (weryfikowanej przez wyniki egzaminów) i rozwoju umiejętności praktycznych (koniecznych do późniejszego zatrudnienia), kładzie on nacisk na holistyczne podejście i konieczność formowania całego człowieka. Dokument *Szkoła katolicka*, podkreślał prof. Grace, stwierdza, że taka szkoła nie jest jedynie miejscem umożliwiającym wybór wartości intelektualnych, ale również sposobu na życie. W konsekwencji katolicki uczeń nie może myśleć wyłącznie w kontekście określanym jako „kultura pracy”, ale również w kontekście „kultury powołania”. Profesor przytoczył i omówił także następujące stwierdzenie dokumentu: „Wiedzy nie należy traktować jako środka do osiągnięcia sukcesu materialnego i dobrobytu, ale jako wezwanie do posługi i wzięcia odpowiedzialności za innych”.

W dalszej części wykładu na temat nowego sposobu myślenia o szkole katolickiej profesor Grace w szczególny sposób akcentował rolę nauczyciela w procesie edukacji. Stwierdził, że głównym bogactwem tego typu szkół są nie tyle treści i metody nauczania, co właśnie nauczyciele. Ich szczególną cechą, w odróżnieniu od szkół państwowych, jest bycie nie tylko nauczycielami i wychowawcami, ale przede wszystkim świadkami Chrystusa. W tym kontekście prof. Gerald Grace zwrócił uwagę na fakt, iż szkoły katolickie nie mogą stać się zamknięte w sensie przyjmowania jedynie członków Kościoła katolickiego. Uważa on, że powinny być otwarte na wyznawców innych religii i wyznań chrześcijańskich i w ten sposób służyć poszczególnemu człowiekowi i społeczeństwu.

Na zakończenie wykładu prof. Grace stwierdził: „Nowy paradygmat katolickiej edukacji zainaugurowany dokumentem *Szkoła katolicka* z 1977 roku oraz kolejne publikacje Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego wzywają do zmiany sposobu myślenia, formułowania nowego rodzaju interdyscyplinarnych pytań oraz bardziej intensywnych i ekstensywnych badań empirycznych. Katolicka tradycja intelektualna posiada odpowiednie zasoby, by zaangażować się w te kwestie, teraz potrzeba już wyłącznie woli działania”.

W drugim dniu sympozjum prof. Gerald Grace z Centrum Badań i Rozwoju Edukacji Katolickiej w Londynie wygłosił wykład pt. *Renewing spiritual capital: an urgent priority for the future of Catholic education internationally* (Odnowa kapitału duchowego: pilny priorytet dla przyszłości międzynarodowej edukacji

katolickiej). Główną tezę tego wystąpienia było ukazanie kapitału duchowego jako siły dynamizującej międzynarodową edukację katolicką, a także poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: czy rezerwy kapitału duchowego w katolickim systemie szkolnym są odnawiane? Poszukując rozwiązania tak sformułowanego problemu prelegent przywołał dokument Kongregacji Wychowania Katolickiego z 1982 roku pt. *Świecki wychowawca świadkiem wiary w szkole* ukazujący świadectwo wiary świeckiego nauczyciela jako szczególnie istotne dla realizacji jego misji. Jego zdaniem uczniowie powinni dostrzegać w swoich nauczycielach wyraźne postawy chrześcijańskie.

W dalszej części wykładu prof. Grace odwołał się do przeprowadzonych przez siebie badań empirycznych w formie pogłębionych wywiadów z 60 dyrektorami szkół katolickich z Anglii. Stwierdził, na podstawie tych badań, że mimo tego, iż tylko część z dyrektorów wywodzi się z rodzin o silnej tradycji katolickiej, większość ukończyła edukację w placówkach katolickich prowadzonych przez różne zgromadzenia zakonne i dzisiaj uważają, że ich misją jest bycie świadkami wiary w szkołach, w których pracują. Prelegent zauważył, że aktualnie w wielu szkołach katolickich, wraz ze spadkiem liczby osób konsekrowanych, kapitał duchowy został przekazany pierwszemu pokoleniu liderów i nauczycieli świeckich. Kapitał ten potrzebuje jednak permanentnego wzmocnienia formacyjnego przede wszystkim ze strony zgromadzeń zakonnych. Tylko w taki sposób dzisiejsi liderzy szkół katolickich będą gwarantem edukacji prawdziwie katolickiej.

Po każdym z wykładów prof. Geralda Grace studenci, doktoranci i pracownicy Katechetyki KUL mieli możliwość zadawania pytań gościowi i włączenia się w dyskusję nad kształtem edukacji katolickiej. Szczególnym zainteresowaniem słuchaczy cieszyły się angielskie rozwiązania w tym zakresie. Na zakończenie spotkania prof. Grace zachęcił wszystkich uczestników sympozjum do lektury czasopisma *International Studies in Catholic Education*, które podejmuje najważniejsze i najbardziej aktualne problemy edukacji katolickiej na świecie. Pobyt prof. Geralda Grace w KUL zaowocował także planami współpracy na przyszłość pomiędzy Instytutem Teologii Pastoralnej i Katechetyki KUL a Centrum Badań i Rozwoju Edukacji Katolickiej w Londynie.